

FOR MEN*

JAKUB
ŠTÁFEK

*jak režírovat
seriál, jak
podpálit
roubenku,
jak na MMA
a další veselé
klukoviny*

20/20

*20 ZÁSADNÍCH VĚCÍ PRO 2020 (stačí vám 20 tisíc)
ZIMNÍ FASHION; DO MRAZU, NA CHATU, NA PLES
plus SCHICK/PASTRNAK/KRPALEK/PRSKAVEC*

9 771801 735002

01

JAK SI UDĚLAT RODOVÝ

TEXT JAN KRČMÁŘ

V DOBĚ, KDY PRAVÝM LUXUSEM JSOU ZBOŽÍ A SLUŽBY NA MÍRU, JE ULTIMATIVNÍ PŘEPYCH VYTVOŘIT NĚCO, CO POUŽIJETE JEN VY A VAŠI POTOMCI. JAKO TŘEBA RODINNÝ ZNAK VYCHÁZEJÍCÍ Z TRADICE RODOVÝCH ERBŮ.

NAD RYTÍŘSKOU PŘÍLBOU se zvednutým hledím panuje mystický pták Liverbird držící v pařátech kytaru. Ve zlatém štítě kytarové struny přes dva černé kotouče představující gramofonové desky, mezi dělenými vyduťtými boky připomínajícími krovky brouků. Šlechtický erb, který si u příležitosti svého pasování na rytíře britskou královnou v roce 1997 nechal v londýnské heraldii vytvořit Sir Paul McCartney, odkazuje na všechno: na hudební kariéru, na Beatles i na jeho rodné město Liverpool. Zvednuté hledí je v britské heraldice vyhrazeno pro šlechtice. Nechat si heraldikem navrhnout vlastní rodový erb je v případě čerstvě pasovaných rytířů ve Velké Británii běžné. „Udělování znaků ale nebylo nikdy vyhrazené pouze pro šlechtice. I běžný občan si mohl nechat navrhnout udělit a zaregistrovat svůj rodinný erb,“ vysvětluje přední český heraldik Zdeněk Kubík. Každý gentleman, pokud to byl solidní muž, bezúhonný, netrestaný a nestíhaný pro dluhy. Jako jeden z nejznámějších příkladů uvádí Kubík rodinný znak Shakespearů, o který žádal již otec slavného Williama. „Podobnou tradici mají rodinné znaky i v tradičně republikánském Švýcarsku, kde svůj rodinný znak měl každý svobodný sedlák,“ pokračuje Kubík. Potkali jsme se v sídle brněnské společnosti Alerion, ve které Kubík působí, abychom si popovídali o osobní heraldice v českých zemích. Konkrétně o možnosti, nechat si navrhnout a registrovat svůj osobní rodinný znak. Právě kvůli tomu jsem totiž do Brna vyrazil.

ALERION A KUBÍK v oblasti heraldiky tak trochu suplují funkci státu. Zatímco se udělování a registraci erbů v Británii věnuje roku 1484 založená instituce College of Arms a třeba na Slovensku existuje pod ministerstvem vnitra registr znaků, u nás nic takového nenajdete. „Na Slovensku převzali něco, co funguje od středověku v Británii, i určitou štábní, reprezentativní kulturu,“ lituje Zdeněk Kubík. I u nás by podle něj měl a mohl podobný registr fungovat. Vše naráží na nezáměr politiků, kteří by museli věc legislativně upravit. Je to podle Kubíka poznat na nakládání se státními symboly. Ty se často používají špatně. „Já už jsem rád, že se stát vůbec snaží vyřešit státní prezentaci,“ dodává přední český heraldik a odborník, kterému volají o radu, když si někdo neví rady s vlajkou nebo štítem. V době, kdy jsme spolu probírali mou rodinnou historii, plánoval Kubík cestu do Prahy. Měl několik jednání na různých ministerstev ohledně správného použití státních symbolů. Málokdo o tématu ví víc, než právě on. „V Českých zemích již ve středověku začali bohatí měšťané napodobovat aristokracii a nechali si panovníkem udělovat své rodové erby“ vysvětluje Kubík. Trend se stal tak populárním, že později se přidali umělci, úředníci a každý, kdo si to mohl a chtěl dovolit. „V baroku se rodinné erby rozmohly natolik, že je císař v roce 1820 zakázal a zanechal je jako privilegium šlechticům,“ dodává. K určité renesanci ovšem došlo v první republice. Dnes není problém si svůj osobní znak nechat navrhnout, nakreslit a vyrobit v různých variantách.

NÁŠ JAN KRČMÁŘ SI NECHAL VYTVORIT RODINNÝ ERB.
CO SE NA NĚM SKRÝVÁ?

„VĚNEC JE TRADIČNÍM SYMBOLEM KRČMÁŘŮ. TUDORSKÉ RŮŽE ODKAZUJÍ NA VĚTEV RODINY V ANGLII A BARVY ČERVENO-BÍLO-ČERVENÁ I NA RAKOUSKO, VE KTERÉM JSEM VYROSTL. MOTTO JE PŘEKLAD PÍSNĚ „YOU'LL NEVER WALK ALONE“, HYMNÝ MÉHO OBLÍBĚNÉHO FOTBALOVÉHO TÝMU FC LIVERPOOL.“

V době, kdy opravdový luxus začíná opět spočívat v záležitostech na míru, nelze snad trumfnout vlastní rodinný či osobní znak. Monogram na košili má už každý, obleky na míru také nejsou výjimečné. Heraldický znak je ale individuální, pouze váš. Opravdový bespoken. Stačí se zamyslet nad symbolikou, která vaši rodinu má reprezentovat a udělat si výlet do Brna. Cena za rodinný znak vychází okolo deseti tisíc korun. A můžete být u zrodu něčeho, co vaši rodinu bude doprovázet po staletí. To je mimochodem i nejsložitější úkol. Přemýšlet nad tím, co má být na erbu vaší rodiny, není zas tak jednoduché. Ostatně, slovo erb pochází od německého Erbe, tedy dědictví. Takže nejde o to, vymyslet si nějaké vtipné logo, ale vybrat symboliku, která odkazuje na historii a bude použitelná i do budoucna. I když si klidně můžete trochu zahrát. Ostatně, se symbolikou vám Zdeněk Kubík pomůže. „Ptáme se lidí na jejich oblíbené symboly, barvy, něco o rodině, zda mají nějaké životní motto, a cokoli by se dalo použít,“ popisuje proces navrhování erbu. Já seděl několik dní před cestou do Brna večer doma a přemýšlel. To, co mám rád já, nemusí mít rád můj pravuk za sto let. A ten bude rodinný znak potřebovat, když bude se svým rodinným klanem díky neschopnosti našich politiků bojovat o poslední kapky vody v postapokalyptické klimaticko-katastrofické realitě. Přemýšlel jsem o historii své rodiny, která pochází z několika zemí Evropy a za posledních sto let díky zvrátům středoevropský dějin žila v dalších pěti zemích Evropy. Vyplnil jsem dotazník a těšil se na posezení s heraldikem Kubíkem.

„U VÁS TO BYLO svým způsobem jednoduché,“ překvapil mě Zdeněk Kubík při setkání v sídle Alerionu v brněnské čtvrti Královo Pole. „Ještě než jsem o vás něco věděl, tak když někdo má jméno jako Krčmář, je tam jasná symbolika,“ vysvětluje. Hospody byly totiž historicky označené věncem, dějiny symbolu sahají podle Kubíka možná až k římským bakchanáliím. „Věncem ve štítu byl tedy jasný,“ říká Kubík a na stůl pokládá různé vytištěné návrhy znaku. Věncem je přeložený čtyřmi červenými růžemi, v nich stříbrné obrácené růže se zlatými semeníky. Stříbrná a zlatá v heraldice suplují bílou a žlutou. Bílo-červené růže symbolizují hned několik prvků. Za prvé se jedná o růže

**„Ženské štíty
jsou kromě toho
většinou ve tvaru
kosočtverce -
a možná odtud
pochází onen
neslušný obrázek.“**

anglických Tudorovců a mají vyjádřit propojenost s Anglií, kde můj dědeček za války působil jako diplomat v exilové Benešově vládě. V Anglii vyrostl můj otec, žije tam dodnes jedna větev mé rodiny. Barvy zároveň reprezentují vlajku Rakouska, ve kterém jsem vyrostl. „To krásné na heraldice je, že interpretace symbolů není striktní záležitost, ale má dobový přesah i kontext“ říká Kubík. Použité barvy mimochodem jsou také poměrně jasně dané, heraldika u nás jich zná celkem šest. Čtyři základní a dvě světlé. Z hlediska heraldiky se používá vždy „kov na barvě nebo barva na kovu“ čili „tmavá“ barva na „světlém“. „Dnes to řeší složité grafická studia, ale tento princip je již dávno známý,“ připomíná Kubík. Pod štítem je stuha s heslem TU SOLUS NON AMBULABIT. Nic složitého v tom nehledejte. Je to překlad anglického You'll Never Walk Alone – písně klubu Liverpool FC, kterému fandím od doby, kdy jsem v deseti letech navštívil strýčka žijícího nedaleko Liverpoolu a který mi oznámil, že jim fandí jeho rodina a tudíž i já. Musím přiznat, že jsem s výběrem motta měl problém, připadalo mi to trochu trapně. Zdeněk Kubík mě však uklidnil. Mnoho starých rodových erbů obsahuje podle něj symboly a hesla, která se nám dnes zdají noblesní, ale které možná při zrodu erbů byla naprosto triviální. „Příkladem je třeba symbol lva, který je v erbu mnoha rodů a znaků zemí v Evropě,“ říká Kubík. Jak se do erbů rodin ve střední Evropě dostalo zvíře, které tradičně v našich krajinách spíš nežije, je jednoduché. „Šlechtici se se lvy seznámili v jedenáctém a dvanáctém století během křížových výprav,“ vysvětluje. „Lev byl dominantní symbol a kromě toho i biblické zvíře, které značí kmen Juda a krále Davida,“ dodává Zdeněk Kubík. Bylo jasné, že lva chtěli mít v erbu prostě skoro všichni mocní tehdejšího světa. Buď lva, nebo orla. Tedy buď krále oblohy, nebo krále země. I dnes do Alerionu přicházejí lidé, kteří jasně vědí, které symboly chtějí. „Občas ale mají přání, které musíme odmítnout, protože jsou proti pravidlům heraldiky,“ vysvětluje. Jako příklad uvádí přání mít rozdělený štít na devět polí. „Jako kdyby se jednalo o dynastii Sachsen-Coburg-Gotha,“ usmívá se.

VÝSTUPEM NAŠEHO SEZENÍ v Brně a následné korespondence je můj osobní, rodinný znak, který předám dál svým dětem. Prestože balíček obsahuje nakreslený znak v různých formátech, heraldicky nejdůležitějším výstupem je text popisující znak, takzvaný blason. Ten je směrodatný, protože jak vypadá znak, který zrovna nosíte na saku, máte zavěšený doma, vyrytý na prstenu či vytištěný na vizitce, je vždy jen interpretací určitého heraldika. Reálné podoby heraldických znaků se vždy měnily, podle osobních stylů umělců, které je ztvárnili či podle doby, ve které se malovali. Důvod je jednoduchý. „Když kreslíte lva v gotice, namalujete ho jinak, než v renesanci,“ vysvětluje Kubík. „Když v Anglii registrujete svůj erb u College of Arms, tak se vkládá nikoli obraz erbu, ale právě jeho popis,“ vysvětluje Kubík. Porovnejte třeba erby slavných šlechtických rodin přes různá století – vypadají odlišně, i když ztvárňují pořád stejné symboly v daných tinkturách. Pro zobrazení má heraldika přesně stanovená pravidla. Čtyři růže na věnci v mém znaku jsou třeba v uspořádání 2,2, tedy nahoře i dole dvě růže vedle sobě. Obecně připouští heraldika jen takové symboly, které jsou univerzální – tedy něco, čemu rozumí heraldik ve Francii stejně jako heraldik v Česku. Ostatně, i samotné posezení se Zdeňkem Kubíkem a povídání o historii, je zážitek sám o sobě. Při našem rozhovoru jsme se od dějin mé rodiny dostali i k původům různých evropských vlajek, vyvrátili jsme několik mýtů o jejich zrodu. „U těch nejstarších znaků se už nedozvíme, jak vznikly,“ přiznává

Kubík. Jako příklad uvádí Přemyslovce – obecně se předpokládá, že orlice ve znaku byla převzata od orlice císařské. „Nevíme to ale určitě, a už vůbec nevíme, proč se orlice stala plamennou, stejně jako nevíme, co vedlo předka pánů z Pernštejnu k tomu, že si do znaku zvolili zubra,“ pokračuje Kubík. „Možná to původně vůbec ani neměl být zubr, ale pratur, který byl pak v Evropě vyhubený.“ Podobné mýty panují samozřejmě i kolem státních symbolů. „Děti znají pověst o Bruncvíkovi a lvovi, ale historická fakta mluví bohužel úplně jinak,“ vypráví Kubík. „Prostě Václav I a jeho syn Přemysl Otakar II se nesnášeli a když se Otakar stal králem, převzal znamení lva z doby, kdy byl markrabětem na Moravě. Český lev je tedy ve skutečnosti moravský,“ dodává.

OTÁZKA, CO S VLASTNÍM rodinným znakem udělat, má mnoho odpovědí. V první, materialistické úrovni, se nabízí v podstatě nekonečné množství možností. „Nemělo by to zůstat jen jako papír v šuplíku, znak by se měl zhmotnit,“ vysvětluje Zdeněk Kubík.

Erb můžete používat na vizitkách, na oblečení, ozdobit si auto nebo kolo. Podnikatelé jej využívají na webových stránkách. Šlechtické rody znak používají doslova všude – klidně i na traktorech, jež obhospodařují pole. Elegantní variantou je nechat si přímo v Alerionu vyrobit ručně vyřezávané nebo vyšívávané znaky, vlajky či stuhy, kterými si můžete zkrášlit bydliště. Ruční výroba v Brně není jen tak. V Alerionu se jí věnují už dlouho a navazují na práci řádových sester ze středověkých klášterů, které tradiční roucha i prapory vyšívali. Používají se podobné techniky jako tradiční ruční metoda vypichování a barvení takzvaným inkoustem rotterdamských jeptišek. Další možností je ztvárnění ve formě smaltovaného oválu či dřevořezu. „To, co děláme, je luxusní produkt,“ dodává. „Není to konfekce či spotřební zboží.“ Pokud se zalíbí myšlenka nošení rodinných znaků na oblečení, nabízí se samozřejmě i další extravagantní nápad: nechat si ve Skotsku navrhnout vlastní tradiční vzor, takzvaný tartan, který pak zaregistrujete ve Scottish Register of Tartans. Na jejich webu najdeme dnes nejen tradiční tartany jako slavné rodiny Stewartů, ale i třeba tartany, které si nechali navrhnout a zaregistrovat „běžní“ občané z celého světa. Vyrobit nebo nosit jakýkoli oděv s registrovaným tartanem je v případě těchto soukromých vzorů omezen pro rodinné příslušníky a jejich potomky.

V druhé rovině je znak něco, co předáte dětem do života. A co oni pak předají dál. Mohou do interpretace přidávat vlastní pojetí, znak se stane živou věcí. „Osobní znaky se sice primárně propůjčují osobě žadatele, ale tradičně je pak používá nejbližší rodina, synové a otec,“ říká Kubík. Ženy a dcery jsou jiná kapitola. „Mají vždy identický štít, protože však až na Johanku z Arku ženy zbraně nenosily, nepoužívaly třeba prvek přilby s klenotem. Ženské štíty jsou kromě toho většinou ve tvaru kosočtverce (a možná odtud pochází onen neslušný obrázek). „Manželky a neprovdané dcery nositelů znaků používají jen samotný štít, proto ho dáváme i jako samostatný soubor,“ dodává. Když se třeba dcery vdávají, předpokládá se, že se vyváží ze symboliky otcovského znaku, jména a rodu. „Heraldika počítala ale s různými možnostmi řešení, i zde si umíme poradit,“ dodává. Ostatně heraldika je živou vědou. Třeba ve Španělsku je historicky tradiční spojené příjmení, v symbolice na štítu byly tedy znaky rozdělené. Nejdřív znak muže, pak znak ženy. „Britové nyní pamatují i na situaci registrovaného partnerství, nebo stejnopohlavních párů,“ dodává Kubík. Jen se pak musejí v páru rozhodnout, kdo hraje ve vztahu kterou roli a čím symbolika bude na prvním místě. ☺

V DOBRÉ SPOLEČNOSTI

VYTVORENÍM VLASTNÍHO ERBU ZAŘADÍTE SVOU RODINU MEZI SLAVNÉ KLANY.

brook a pták

Sir Paul McCartney má ve svém erbu odkaz na rodné město Liverpool, Beatles i svůj hudební talent. Motto je překlad názvu oratoria Behold My Heart, který McCartney složil.

fotbal a piano

Sir Elton John je nejen fanouškem fotbalového Watford FC, ale i bývalým majitelem a předsedou. V jeho erbu najdeme hned několik odkazů na fotbal ale samozřejmě i hudbu.

nejslavnější prezident

Znak prezidenta John Fitzgerald Kennedy je erb spíše tradičního rázu. Dominantou jsou erby právě rodin Kennedy a Fitzgerald.